

**WYBRANE ZAGADNIENIA
KONKURENCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ
REGIONÓW**

WYDAWNICTWO NAUKOWE
UNIWERSYTETU MIKOŁAJA KOPERNIKA

WYBRANE ZAGADNIENIA KONKURENCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ REGIONÓW

Redakcja naukowa
Dariusz Sokołowski
Renata Jaroszewska-Brudnicka

WYDAWNICTWO NAUKOWE
UNIwersYTETU MIKOŁAJA KOPERNIKA

Toruń 2013

Recenzenci
Michał Jasiulewicz
Eugeniusz Rydz

Projekt okładki
Dariusz Żulewski

Redaktor techniczny
Paulina Tomczowska

ISBN 978-83-231-3221-9

© Copyright by Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika
Toruń 2013

WYDAWNICTWO NAUKOWE UNIWERSYTETU MIKOŁAJA KOPERNIKA

Redakcja: ul. Gagarina 5, 87-100 Toruń
tel. 56 611 42 95, fax 56 611 47 05
e-mail: wydawnictwo@umk.pl
www.wydawnictwoumk.pl

Dystrybucja: ul. Reja 25, 87-100 Toruń
tel./fax 56 611 42 38
e-mail: books@umk.pl

Druk: Drukarnia Wydawnictwa Naukowego UMK

SPIS TREŚCI

Wstęp	7

I. FINANSOWE I ZARZĄDCZE PROBLEMY ROZWOJU TURYSTYKI

WIESŁAW MAIK Problemy i płaszczyzny integracji w badaniach turystyki	11
JANUSZ FECZKO Economic, management problems of rural tourism – regional aspects	25
MAGDALENA KACHNIEWSKA Zastosowanie mechanizmu gry w promocji regionu turystycznego na przykładzie rewitalizacji odznak PTTK	37
ROMAN RUDNICKI Fundusze Unii Europejskiej jako czynnik rozwoju publicznej infrastruktury turystycznej obszarów wiejskich na przykładzie programu SAPARD	51
RENATA JAROSZEWSKA-BRUDNICKA Inicjatywy klastrowe w zarządzaniu i aktywizacji turystycznej regionu	65
DAWID SZUTOWSKI Sposób finansowania podróży służbowych jako determinanta popytu zgłaszanego przez turystów biznesowych – studium empiryczne	79

II. WSPÓŁCZESNE TRENDY W ROZWOJU TURYSTYKI

MICHAŁ ROMAN Ecotourism as a form of sustainable tourism	95

MARIA BURMECHA-OLSZOWY	
Slow tourism – a new trend in the regional tourism development	109

III. PRODUKTY TURYSTYCZNE JAKO ELEMENT PROMOCJI

EWA FERENS	
Turystyka jako czynnik podnoszenia konkurencyjności lokalnej	119
MICHAŁ BUCHOLZ	
Komercjalizacja lokalnego produktu turystycznego	131
JOLANTA ROSŁON	
Produkt wyznacznikiem sukcesu firmy (agro)turystycznej	145

IV. PRZYKŁADY WSPÓŁCZESNYCH PRODUKTÓW TURYSTYCZNYCH

LESZEK KOZŁOWSKI	
Dziedzictwo żydowskie w Polsce jako potencjalny i rzeczywisty produkt turystyczny	161
DARIUSZ SOKOŁOWSKI	
Zabytki techniki rolniczej jako produkt turystyczny	177
KRZYSZTOF CELUCH	
Wydarzenia korporacyjne jako markowy produkt turystyczny Polski	195
MAGDALENA KOZIKOWSKA	
Możliwości organizacyjne wprowadzenia oferty produktu sylwaturystycznego na przykładzie nadleśnictw regionalnej dyrekcji lasów państwowych w Białymstoku	209
PAULINA TOMCZYKOWSKA, DARIUSZ SOKOŁOWSKI	
Dywersyfikacja produktu agroturystycznego jako narzędzie konkurencji gospodarstw agroturystycznych	223
DAMIAN WERCZYŃSKI	
Stanowiska archeologiczne jako ważny element oferty turystycznej regionu – wybrane przykłady z obszaru Polski	239

WSTĘP

Turystyka jest dziedziną działalności ludzkiej rozwijającą się bardzo dynamicznie – zarówno w znaczeniu ilościowym, jak i jakościowym. Zmiany te sprzyjają postępowi dywersyfikacji upodobań i oczekiwań konsumentów usług turystycznych, co skwapliwie wykorzystują dostawcy tych usług, rozszerzający swoją ofertę lub poszukujący niszy dla swojej działalności. Do praktyki należy również kreowanie określonych mód, wzorców i potrzeb mające na celu zainteresowanie swoim produktem jak największej liczby klientów.

Niniejszy tom podejmuje niektóre zagadnienia związane z szeroko rozumianą konkurencyjnością w turystyce. Składa się na niego siedemnaście części, zgrupowanych w cztery bloki tematyczne. Pierwszy z nich podejmuje problematykę integracji w badaniach turystyki oraz zagadnienia związane z finansowymi i zarządczymi problemami rozwoju turystyki. W kolejnym bloku scharakteryzowano wybrane współczesne trendy w rozwoju turystyki, do jakich zaliczają się: ekoturizm i slowturizm. W części trzeciej omówiono między innymi rolę turystyki jako czynnika konkurencyjności jednostek terytorialnych oraz komercjalizacji produktu turystycznego. Na ostatni blok tematyczny składa się charakterystyka współczesnych produktów turystycznych, na ogół słabo znanych szerokiemu gronu odbiorców, adresowanych najczęściej do turysty o specyficznych i sprecyzowanych oczekiwaniach.

Dariusz Sokołowski, Renata Jaroszevska-Brudnicka

I. FINANSOWE I ZARZĄDCZE PROBLEMY ROZWOJU TURYSTYKI

WYBRANE ZAGADNIENIA KONKURENCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ REGIONÓW

Redakcja naukowa: Dariusz Sokołowski, Renata Jaroszewska-Brudnicka

Toruń 2013

Wiesław Maik

Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy

PROBLEMY I PŁASZCZYZNY INTEGRACJI W BADANIACH TURYSTYKI

Wprowadzenie

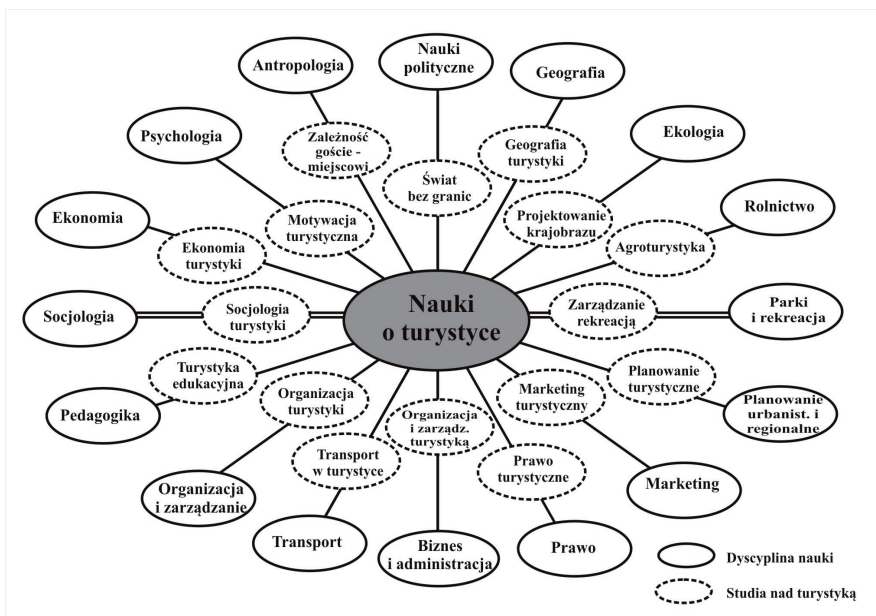
Rozważania te wynikają z następujących przesłanek. Po pierwsze, turystyka należy współcześnie do najszybciej rozwijających się rodzajów działalności ludzkiej. Po drugie, następuje nieustanny wzrost wpływu turystyki na życie człowieka zarówno w wymiarze jednostkowym (turystyka jako zaspokojenie potrzeb człowieka, składnik współczesnego stylu życia, podstawa egzystencji itp.), jak i globalnym (turystyka jako ważny czynnik rozwoju i przemian współczesnego świata). Po trzecie, turystyka jest zjawiskiem wieloaspektowym, obejmuje wiele dziedzin życia społecznego i gospodarczego. Jest równocześnie zjawiskiem psychologicznym, społecznym, ekonomicznym, przestrzennym i kulturowym (Przeclawski, 1977).

Multidyscyplinarna faza badań nad turystyką i jej konsekwencje

Z wymienionych powyżej powodów problematyka turystyczna budzi coraz większe zainteresowanie wielu dyscyplin naukowych – ekonomii, socjologii, antropologii, geografii, ekologii, psychologii, pedagogiki, prawa, nauk o kulturze i innych. Badania tego zjawiska obejmują szerokie pole problemów dotyczących zmian zachodzących pod wpływem rozwoju turystyki w życiu człowieka, społeczeństwie, przyrodzie, kulturze i przestrzeni.

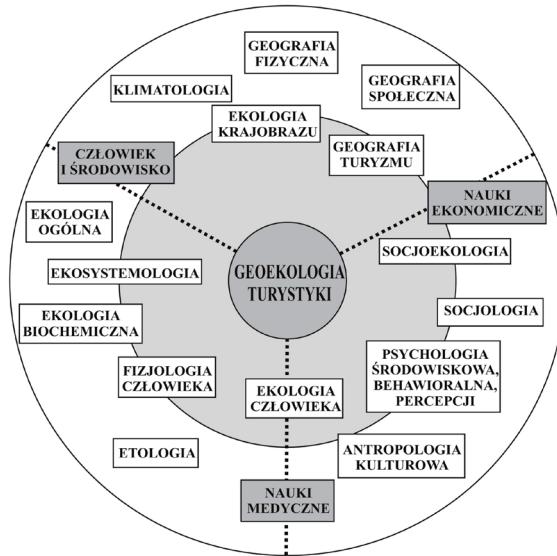
Fakt, że pole studiów poświęcone turystyce jest rozczłonkowane między kilka dyscyplin naukowych ma swoje konsekwencje badawcze. Każda z nich wnosi do badań swoją specyficzną terminologię, ujęcia i metody badawcze, koncepcje i modele teoretyczne, a także koncepcje planowania rozwoju turystyki. Multidyscyplinarność tej dziedziny badań zaprezentowano na rycinach nr 1 i 2.

Można stwierdzić, że istnieje ścisła zależność między charakterem danej dziedziny badań wywodzącej się z określonej dyscypliny naukowej a związanymi z nią koncepcjami i modelami teoretycznymi, ujęciami badawczymi, kluczowymi pojęciami i problemami badawczymi oraz związkami z praktyką. Przedstawiono to na rycinie nr 3.

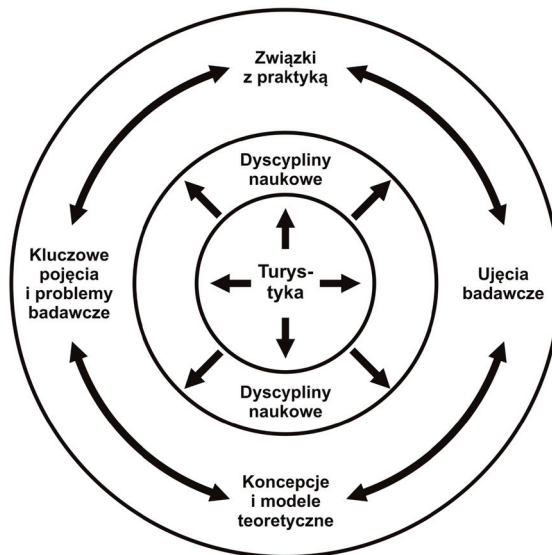
Ryc. 1. Dyscypliny naukowe podejmujące problematykę turystyczną

Zródło: McIntosh, Goeldner, 1986.

Ryc. 2. Miejsce geoekologii turystyki w systemie nauk

Źródło: Krzymowska-Kostrowicka, 1977.

Ryc. 3. Związki między subdyscypliną badań a jej składnikami teoretycznym, metodologicznym, poznawczym i praktycznym

Źródło: Maik, Przybecka-Maik, 2005.

Uzyskane wyniki badań w poszczególnych dziedzinach (nurtach badawczych) są najczęściej interpretowane w „języku” danej dyscypliny naukowej. Porównania międzydyscyplinarne są utrudnione albo mają charakter powierzchowny, istnieje bowiem ścisły związek między założeniami badawczymi a sposobem formułowania problemów i hipotez badawczych oraz interpretacji wyników (por. ryc. 3).

Jednocześnie w tych wyspecjalizowanych dziedzinach badań (np. socjologia turystyki, ekonomika turystyki, geografia turystyki, geoekologia turystyki i inne) obserwuje się znaczne postępy w postaci wzrostu dorobku naukowego oraz rozwoju metod badawczych. W rezultacie postępuje proces dezintegracji pola badań nad turystyką, brakuje jednolitej koncepcji badań, obserwuje się niski stopień integracji problemowej wynikający m.in. z utrzymującej się w poszczególnych dyscyplinach naukowych tendencji izolacjonistycznych, nikle są również powiązania o charakterze naukowym, dydaktycznym i organizacyjnym łączące główne dyscypliny badające turystykę. Ze względu na słabe więzi w obrębie społeczności akademickiej zajmującej się tą dziedziną badań nie wykształciła się grupa badaczy reprezentująca odrębne, interdyscyplinarne ujęcia dające określone rezultaty naukowe.

Reasumując dotychczasowe rozważania należy stwierdzić, że w obecnej fazie rozwoju badań studia nad turystyką mają charakter multidyscyplinarne, ze wszystkimi tego konsekwencjami dla budowy wspólnej teorii i metodologii oraz współpracy nauki z praktyką. Faza multidyscyplinarna oznacza taki stan, w którym pole badań nad turystyką jest podzielone na wąskie dziedziny specjalistyczne o dość wyraźnie określonym zakresie, a każda z nich rozwija się niezależnie od innych, stosuje własną terminologię, metody badań, a ich założenia filozoficzno-metodologiczne różnią się w sposób zasadniczy. Badania interdyscyplinarne są na razie słabo wykształcone, a ich realizacja napotyka wiele barier wynikających m.in. z niedoceniaenia wagi problemów o charakterze interdyscyplinarnym.

Płaszczyzny integracyjne w studiach nad turystyką

Sądzę, że dokładne i wyczerpujące określenie warunków i czynników sprzyjających kształtowaniu interdyscyplinarnych studiów turystycznych nie wydaje się dziś możliwe. Poniższe rozważania stanowią jedynie pewną próbę identyfikacji czynników integrujących tę dziedzinę studiów. Ogólnie biorąc, można je upatrywać w czterech płaszczyznach: